

atque correctioni eorumdem Fratrum Ordinis a Sede Apollonica deputati, obedientia, & cura, & regimine, debeatis de cetero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipsi animarum vestrarum sollicitudinem gerentes, & curam, eisdem Monasteriis, & personis degentibus in eis, Cappellanis, Conventibus, & familia tam per se, quam per viros idoneos, quoties expedire viderint, visitationis officium impendere studeant, corrigendo, & reformando ibidem, tam in capite, quam in membris, quae correctionis & reformationis officio noverint indigere. Instituant nihilominus, & destituant, ordinent, statuunt, & disponant, prout secundum Deum viderint expedire.

Cap. 26.

Regulae ob- servantia.

Ut autem vos in hac regula, sive formula, tamquam in speculo politis inspicere, nec per oblivionem aliquid negligatis, semel vobis in qualibet quindena legatur, & ubi vos inveneritis ea, quae scripta sunt, facere, agite gratias Deo bonorum omnium largitori. Ubi autem sibi quaecumque viderit aliquid deesse, doleat de praeterito, & caveat de futuro; orans ut ei debitum dimittatur, & in tentationem deinceps non inducatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostrae Institutionis, Declarationis, & Constitutionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. die 18. Octob. 1264. Pont. An. 114.

Datum apud Urbem Veterem decimo quinto Kalendas Novembris Pontificatus nostri Anno tertio.

CLEMENS IV.

PAPA CLXXXIII.

AN. DOM. MCCLXV.

Guido, natione Gallus, ex Oppido S. Aegidii ad Rhodani ripam in Provincia Narbonensi, nobili familia Grossa, patre Fulcodio, antea Aniciensis Episcopus, deinde Archiepiscopus Narbonensis, mox S. R. E. Cardinalis Sabinenfis, electus est Viterbii Romanus Pontifex mense Februario Anno 1265., & die 22. (a) ejusdem coronatus, Clementis IV. sumpto nomine. Sedit in Pontificatu annos III. menses IX. dies VII. (b) imperante in Oriente Michaelae Palaeologo. Obiit Viterbii die 29. Novembris anno 1268., & sepultus est ibidem in Ecclesia Fratrum Praedicatorum. Vacavit Sedes annos fere III.

Ency-

(a) Electioni Clementis assignari certus dies non potest, nisi asserendum videatur Baronio, qui teste Raynaldo in Schedis asserit eundem electum die 9. Februarii. (b) Coronationis die computandos.

I.

Ex Raynald. ad an. 1265. 64.

Encyclicis Litteris omnes Ecclesiarum Praelatos ad implorandam divinam opem pro Ecclesia bene gubernanda incitat.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei.

Dies obitus Urbani PP.

Clementis electio.

His diebus felicitatis recordationis Urbano Papa Praedecessore nostro sexto Nonas Octobris viam universae carnis ingresso, & sicut de largissima Dei pietate confidimus, post labores ad premium evocato, tantique Patris defuncti corpore, prout est juris, & moris, cum honore, & reverentia Ecclesiastica tradito Sepulturae; Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales habito super futuri Pontificis electione tractatu, in nos tandem licet immeritos, de legatione, quam susceperamus, in Angliam redeuntes, & per aliqua terrarum spatia ab Apostolica Sede remotos suos oculos iniecerunt, nos in Ecclesiae Romanae Pontificem eligentes. Cumque demum Perusium venissemus, (a) & insufficientiae nostrae multiplicis non ignari, tam importabilis oneris ferre sarcinam, tamque eminentis honoris fastidium conscendere merito formidantes, demum ad concordium Fratrum instantiam tanto suppositum oneri humeros imbecilles; sollicitudinem nostram, projectientes in illum, & in eo figentes anchoram spei nostrae, qui dat lassum virtutem, & iis qui non sunt, fortitudinem, & robur multiplicat, infirma mundi nonnunquam eligens, ut ad sui nominis gloriam fortia quaeque confundat.

Rogamus itaque Universitatem vestram, & per Dei misericordiam obsecramus, quatenus pensato prudenter, quod vobis praemium supernae charitatis acquiritis, si circa nos divina patientia generalis Ecclesiae regimini praesidentes, plenae devotionis studium exponatis, ab illo, cujus admiranda potentia per gratiam dat esse fortissima, quae sunt fragilia per naturam, impetretis orationum auxilio, ut sollicitudinem nobis ab ipso creditam sic exequamur exemplis, & meritis, quod inde accrescat nobis sui gloria, Christianus Populus salutes, & tranquillitate proficiat, & tandem nobis, ac vobis aeterni luminis claritas illucescat &c.

Dat. die 22. Febr. 1265. Pont. An. 114.

Datum Perusii octavo Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno primo.

II.

Ex Dacherii Spicileg. n. c. Tom. III. pag. 616.

Constitutio, per quam declaratur Angliae Regem, ejusque filium Edmondum nunquam fuisse veros Regni Siciliae possessores.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

§. 1. Olim Regno Siciliae ad dispositionem, & ordinationem Apostolicae Sedis, ad quam specialiter pertinet, cum juribus, districtibus, & pertinentiis suis plene, ac libere devoluto, ac Sede ipsa circa statum ipsius Regni Bull. Rom. Tom. III.

(a) Ex his argui potest, Clementem consecratum esse Pontificem Perusii.

gni sollicite cogitante, illiusque regimen alicui Catholico, & devoto Principi cupiente committere, qui ad laudem Dei, honorem, & pacem Ecclesiae, ac tranquillitatem, & profectum Fidei ipsius Regni ejus Solio praesideret, tandem inter Sedem ipsam, & charissimum in Christo filium nostrum Henricum illustrem Regem Angliae de Regno ipso in feudum dilecto filio Nobili Viro Edmundo ejusdem Regis nato sub certis conditionibus concedendo habitus est tractatus. Et quia Rex ipse multa erga Romanam Ecclesiam devotione refulget, suumque genus fidei semper claruit puritate, providit tunc Sedes ipsa, cum eodem Rege tractatum hujusmodi consummare: unde relato, & exposito ex parte ipsius Edmundi fel. recordat. Alexandro Papae Quarto Praedecessori nostro, quod dilectus filius Magister Albertus Notarius noster tunc Apostolicae Sedis Legatus eidem Edmundo, & haeredibus suis praedictum Regnum Siciliae, ac totam terram, quae est citra Farum, usque ad confinia Terrarum ipsius Ecclesiae Romanae cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (exceptis Civitate Beneventana, cum ipsius juribus, & pertinentiis universis) in feudum de speciali auctoritate, & mandato fel. recordat. Innocentii Papae Quarti Praedecessoris nostri concesserat salvis libertatibus, & immunitatibus Ecclesiarum praedictorum Regni, & Terrae, tam in electionibus, quam in aliis spectantibus ad eandem.

§. 2. Quodque idem Innocentius Praedecessor concessionem hujusmodi supplendo defectum, si quis in ea fuerit de plenitudine potestatis auctoritate Apostolica confirmarat eidem Edmundo Regnum, & Terram praedicta in feudum de novo concedens, prout in suis litteris dicebatur plenius contineri. Praefatus Alexander Praedecessor concessionem, & confirmationem hujusmodi sub conditionibus in privilegio Apostolico inde confecto expressis, ratas, & gratas habens, ipsas de fratrum suorum approbavit consilio, & assensu, & sub eisdem conditionibus, illas auctoritate Apostolica innovans, Regnum, & Terram praedicta, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis de fratrum ipsorum consensu dicto Edmundo, ac ejus haeredibus utriusque sexus, in feudum sub eisdem conditionibus perpetuo concessit, & etiam confirmavit. Reservavit autem expresse in eodem privilegio sibi, & in sua voluntate, & potestate remansit, dicere, pronunciare, vel proferre in scriptis, vel sine scriptis de consilio, vel sine consilio fratrum suorum praedictis Rege, & Edmundo, ac alio etiam quocumque, cujus forsitan interesset, nequaquam vocatis, & absque omni juris solemnitate, approbationem, innovationem, concessionem, confirmationem hujusmodi, quas praefatis Edmundo, & haeredibus sub certis conditionibus faciebat, vacuas omnino esse, nullamque robur, vel valorem habere, aut revocare, cassare, & irritare ipsas, & cassas, & irritas nuntiari, si memoratus Rex, quavis ex dictis conditionibus, statutis terminis non impleret, ita quod post hujusmodi pronuntiationem, seu irrationem, vel dictum praefate approbationis innovatio, concessio, & confirmatio nullius essent, vel haberentur efficaciae, vel momenti.

Habitus tractatus inter S. A. & Angliae Regem de Regno Siciliae ejus filio concedendo.

Relato itaque per Legatum Apost. Regni Edmundo facte concessum.

Concessio nemque hujusmodi per Innocent. IV. facte confirmata.

Alexand. IV. eam renovavit: nonnullas adiecit conditiones sub caduca etc.

H h h

§. 3. Et

Sed hinc non adimpletis conditionibus.

§.3. Et licet prædicta Sedes plurimum afflaverit, adhibendo quam potuit diligentiam, quod ipsius Regni negotium pietatis, Rege, ac Edmundo prosequentibus illud, laudabiliter proficeret, & per illorum studia, & auxilia successibus convalesceret prosperis, & processibus promoveretur optatis, idque diutius exuberante circa ipsos Apostolica gratia, non sine innumeris, & magnis dispendiis, gravibusque periculis, & dolenda jactura ejusdem negotii expectari; eis tamen omnino deficientibus, nec opem, aut operam promotioni dicti negotii præsentibus opportuna, neque conditiones adimplentibus prædictas ipsam negotium speratis suffragiis non adjutum, & continuis impugnatum adversis, profectum non habuit, sed multis debilitatum defectibus periculose languit, & Ecclesia incurtente, ac sustinente pro hoc maxima detrimenta.

Vacua declaratur supradicta concessio.

§.4. Quia igitur manifestum est, & notorium prædictas non fuisse conditiones impletas, & liberum est nobis, & in nostra voluntate, ac potestate consistit eisdem conditionibus non impletis, dicere, pronuntiare in scriptis, vel sine scriptis, de consilio, vel sine consilio Fratrum nostrorum, prædicto Rege, ac Edmundo, & quocumque alio non vocatis, & absque omni juris solemnitate, præfatas approbationem, innovationem, concessionem, & confirmationem vacuas prorsus esse, aut revocare ipsas, & irritas nuntiare sicut in ipso privilegio est expressum: Nos habito nihilominus fratrum nostrorum consilio, & assensu auctoritate Apostolica sententialiter dicimus pronuntiamus, & proferimus prædictas approbationem, & innovationem, concessionem, & confirmationem vacuas esse omnino, nullumque robur, vel valorem habere, ac revocamus, cassamus, & irritamus eadem, & cassas, & irritas nuntiamus, ita quod deinceps nullius sint, vel habeantur efficaciam, seu momenti.

Vant omnino & nulla Innocentii PP. concessio.

§.5. Memorata vero concessio, quæ de Regno, & Terra præfatis a prædicto Notario, & ejusdem concessionis confirmatio, ac nova de illis concessio, quæ a dicto Innocentio Papa de fratrum suorum consilio, nominato Edmundo, & ejus heredibus, facta fuisse dicuntur, in nullo sibi prodesse, ac nullum conferre jus, nullamque utilitatem eidem præstare possunt, nec ullum commodum, aut adminiculum, vel favorem, cum ab eodem Notario talis concessio nunquam processerit, & constet ipsum concessionem hujusmodi non fecisse. Nec prodest, nec juvat, si forsitan hujus concessionis tenor ejusdem Innocentii Papæ litteris ostendatur insertus, qui facti non continet veritatem insertionem hujusmodi, quæ non ad publicationem, sed ad confirmationem facta existit, ad probationem minime suffragante, nec confirmatio, & suppletio ipsius Innocentii Papæ, si sequuntæ fuerint potuerunt præbere concessionem, quæ revera nequaquam præcesserat, nec facta fuerat vim aliquam, seu efficaciam, vel vigorem, nec suo interventu efficere, quod falsum foret verum, vel id, quod vere non erat, haberet essentiam veritatem: ipsaque confirmatio, & suppletio, ac prædicta ejusdem Innocentii Papæ nova concessio invalidæ sunt penitus, & inanes, utpote nullam omnino habentes radicem, nec aliquid fundamentum.

§.6. In iis enim hoc intendebat, & agebat idem Innocentius, ut hujusmodi processum memorati Notarii firmiter roboraret, cui (cum nullatenus intervenisset) nullus profecto poterat dari robur, & quod fabricatur, cum firmitur, vel componitur super eo, quod existentiam nullam habet, solidum quidem, & stabile non est, sed instabile totaliter, & infirmum. At etsi hujusmodi prædicti Notarii concessio, ad quam de speciali auctoritate, ac mandato ejusdem Innocentii præcessisse asseritur, facta fuisset; nihilominus tamen vacua, & inefficax prorsus esset cum conditiones apponendæ, quarum expressionem, & declarationem idem Notarius in ipsa concessione reservasse arbitrio certarum dicitur personarum, expressæ, vel declaratæ per ipsas personas non fuerint, nec possint amodo declarari, aliquibus personarum ipsarum de medio jam sublatis, quibus, & reliquis superstitionibus, quod simul id facerent, fuerat reservatum, & hoc ipsum de præfata nova concessione ipsius Innocentii merito dici potest, cum idem innovando præmissam ejusdem Notarii concessionem, seu quæ prius ille concessisse dicebatur, noviter concedendo, ab ipsius intentione Notarii, quoad conditiones inferendas minime recesserit, sed fuerit eam potius profectus, quamvis, & alias rationabiliter impugnetur, cum Sedes Apostolica in agendis tam arduis multam servare consueverit gravitatem, & ad concessionem rerum sic grandium, & sublimium sine maturo consilio, & deliberatione solemnium, ac expresso consensu Cardinalium non procedat.

Et quare.

§.7. Illa denique collatio, sive concessio, quam dictus Notarius quibusdam a præfato Rege constitutis procuratoribus fecisse dicitur, de jam dicto Regno tenendo in feudum a memorato Edmundo sub conditionibus per ipsum Notarium, & quosdam alios ordinandis de quibus dictum extiterat quorumque jam aliqui sunt defuncti: adjecto in ipsa, quod si prædictus Innocentius Papa eam gratam, & ratam haberet, & ex certa scientia litterarum ipsius Notarii super illa concessarum tenorem de verbo ad verbum suis litteris infereret, valida esset, & firma, alioquin cassa, & irrita haberetur, & nullus esset omnino momenti, valorem non haberet aliquem, vel vigorem; præsertim quia conditiones ipsæ, nec ordinate postea fuerunt, nec possunt ulterius ordinari, sicut ad irritationem alterius concessionis superius est expositum; nec apparet, neque ostenditur hujusmodi collatio, seu concessio per eundem Innocentium confirmata: quare præmissa etiam si forte ipsa, vel aliqua ex eis apparere, vel ostendi contingeret, nullum prorsus valorem, nullamque firmitatem haberent, nec possent Ecclesie Romanæ circa liberam ipsius Regni dispositionem inferre alicujus obstaculi nocumentum.

Ab Urbano PP. diebus infra dicta ad ratio nes, si quas haberent, præferendas.

§.8. Et quamquam fel. record. Urbanus Papa Quartus Prædecessor noster reservata sibi tractandi, disponendi, & ordinandi de ipso Regno cum quovis alio Principe, vel cum quocumque alia persona mallet, sua, ejusdemque Ecclesie libertate, præfatos Regem, & Edmundo de fratrum suorum consilio, auctoritate Apostolica per suas citaverit litteras, ut si forsitan in prædicto Regno, per quocumque concessio-

Hæc citatio non impedit, quominus S. A. de eodem Regno disponere pro libito possit.

cessionem, sive collationem eis, vel ipsorum, alteri de prædicto Regno ab Apostolica Sede, vel ejus Nuntiis, seu Legatis factam, vel ex quacumque alia causa crederent, se aliquid jus habere, infra quatuor menses a die receptionis litterarum ipsarum, quos eis pro preceptorio assignavit termino, per se, vel personas idoneas de toto negotio sufficienter instructas, cum omnibus juribus, & monumentis suis Apostolice se conspectui præsentarent proposituri jus suum, si quod se in prædicto Regno Sicilia habere considerent, ac facturi de illo fidem plenariam, & justam sententiam recepturi. Hujusmodi tamen citatio, & talis causæ, vel questionis suspicio nequaquam impedire possunt super ejusmodi Regni ordinatione ipsius Ecclesie libertatem, cum nec litigiosum factum sit ipsum Regnum, de cujus profecto Dominio inter petitores, & possessorem questio non movetur, nec etiam rebus sic se habentibus, ut nunc sunt inter eandem Ecclesiam, & præfatum Regem Angliæ, vel dictum Edmundo super ipsius Regni Dominio lis possit institui, ejusdem Regni possessione, nec apud nos, nec apud ipsos, vel eorum alterum existente, quæ sunt jure cavetur, reali parit, & parat adversarium actionis; præsertim cum idem Urbanus, qui securus, & certus erat, quod de prædicto Regno libere disponere poterat, in hujusmodi citatione, quæ de ipsius affluentia gratia, & benignitate processit, libertatem tractandi, disponendi, & ordinandi de ipso Regno sibi expresse curaverit reservare. Consideratis itaque præmissis omnibus diligenter, & attenta examinatione discussis, ac vigilantium studio comprehensis, necnon solerter Ecclesie Romanæ perquisitis, & inspectis registis, & ipsius Innocentii Papæ, ac prædicti Notarii processibus, super eodem Regno circa prædictum Edmundo habitis perfecte visis, & examinatis, & in tendente auditis dictis, & assertionibus antiquorum ipsius Ecclesie Cardinalium, necnon, & ipsius Notarii, ac aliorum fide dignorum de ipsa Ecclesia, qui de toto negotio, & processibus hujusmodi plenam notitiam habuerunt, ac plenarie intellectus ipsius Ecclesie super hoc validis monumentis, & penatis vigilantiter omnibus, quæ in iis attendenda forent, & cognita, plenius veritate, auctoritate Apostolica de fratrum nostrorum consilio, & assensu declaramus, manifestamus, notificamus, & denuntiamus, quod licitum, & liberum omnino est nobis, & Ecclesie Romanæ de præfatis Regno Sicilia, & Terra, omnibusque suis juribus districtibus, & pertinentiis, quæ quidem ad nos, & eandem Ecclesiam specialiter, & plenarie spectant, disponere, providere, statuere, & ordinare, quodque libere, ac plene, absque omni ambiguitate, secuta consentia possumus ipsa in feudum concedere, ac eorum regimen, & gubernationem committere prout nobis, & ipsi Ecclesie placuerit, & viderimus expedire.

Declarat Clemens liberum sibi de eo disponere.

Nullumque jus super illo Angliæ Regi esse, vel ejus filio.

§.9. Et quod supradictus Edmundo, & præfatus Rex Angliæ, cui nulla tamquam a Sede Apostolica, vel de ipsius mandato, aut auctoritate de ipsius Regno collatio, vel concessio facta fuit, seu quævis alia persona præter ipsam Ecclesiam in eisdem Regno, & Terra nihil penitus juris habet; Nec ipse Edmundo, nec memoratus Rex Pater ejus, nec aliquis alius possit.

sunt nos, & eandem Ecclesiam quomodolibet impedire, nec aliquid unquam interponere obstaculum, quin de ipsi Regno, & Terra pro nostro beneplacito libere ordinemus. Ut autem hæc nostra pronuntiatio, prolatio, revocatio, cassatio, irritatio, & nuntiatio, ac declaratio, manifestatio, notificatio, denuntiatio illibata perpetuo maneat, & inconcussam semper obtineant firmitatem, eas in presenti conscribi, & annotari pagina fecimus, nostra, & fratrum nostrorum subscriptionibus ad perpetuam memoriam roborata.

Robur hinc declarationi adjicit.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre pronuntiationis, prolationis, revocationis, cassationis, irritationis, & nuntiationis, ac declarationis, manifestationis, notificationis, ac denuntiationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Clausula.

EO CLEMENS Catholica Ecclesie Episcopus.

Clement. PP. Et S. R. E. Card. subscriptiones.

- Ego Odo Tusculanus Episcopus.
 - Ego Stephanus Prænestinus Episcopus.
 - Ego Frater Joannes Portuensis Episcopus.
 - Ego Rodolphus Albanensis Episcopus.
 - Ego Anderus Tituli Sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis.
 - Ego Frater Guido Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Card.
 - Ego Guillelmus Tituli Sancti Marci Presbyter Card.
 - Ego Frater Anibaldus Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbyter Card.
 - Ego Riccardus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis.
 - Ego Octavianus Sanctæ Mariæ in Vialata Diaconus Card.
 - Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card.
 - Ego Ottobonus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.
 - Ego Jacobus Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Card.
 - Ego Gottifridus Sancti Georgii ad Velum Aureum Diaconus Card.
 - Ego Jordanus Sanctorum Cosmæ, & Damiani Diaconus Card.
 - Ego Mattheus Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.
- Datum Perusii quarto Kalendas Martii Pontificatus nostri Anno primo.

Dat. die 26. Febr. 1265. Pont. An. I.

III.

Restitutio Dignitatis Episcopalis Civitati, & Ecclesie Fulginatenæ, qua privata fuerat ob adhesionem Friderico olim Imperatori.

Ex Registro Vatic.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Sicut magni Beneficii indicium est medicinalis ultionis antitodum obiter adhibere, ut quos a fidelitatis debito culpa propriæ temeritatis avertit, ad ipsius constantiam con-

Exordium.

H h 2

gruentis saltem severitatis disciplina convertat, sic materna pietatis est debitum, iis, qui post indevotionis lapsum, & persecutionis excessum fortiores in obsequendi proposito, & continuanda in posterum devotionis exhibitione resurgunt, nec ejusdem pie Matris Ecclesie sinum praecludere, nec miserationis ipsius ubera denegare.

Fulginatefere antea Episcopatu privati;

§.1. Sane dudum Apostolica Sedes Ecclesiam, & Civitatem Fulginat. propter Rebellionem, & pertinaciam Incolarum ipsius, qui spiritu ad superbiam obfirmato, & indurato animo quondam Friderico olim Romanorum Imperatori, & ejus fautoribus contra Romanam Ecclesiam adherere damnabiliter presumebant, ipsam una cum illis multipliciter persequentes Episcopali Dignitate privavit.

Ad fidelitatem reverentem;

§.2. Cum autem Incolae praedicti suae fidei puritatem, ad quam eidem tenentur Ecclesiae, quamquam taliter nota infidelitatis infecerant, imo notabiliter deformarant, ad devotionem, & fidelitatem ipsius Ecclesiae redeuntes per gratia, & continuata postmodum multa devotionis obsequia studuerint reformare, illamque successivis augmentis se continuaturos asserant, & indeficientis continuationis studio augumentare promittant.

Eadem donantur.

§.3. Nos more pii Patris offensa immemores, ubi ad hoc poenitentiae signis congruentibus invitamur; Capientes ipsos in pollicitis magis sollicitos, & in proposito hujusmodi beneficiorum liberalitate prompta, & promptitudine liberali efficere firmiores, de fratrum nostrorum consilio Civitati, & Ecclesiae memoratis praedictam Episcopalem Dignitatem restituimus de gratia speciali.

Dat. die 31. Martii 1265. Pont. An. I.

Nulli ergo omnino &c. Datum Perusii secundo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno primo.

I V. Privilegia Fratrum Militum Hospitalis S. Lazari Hierosolymitani.

Hunc Ordinem confirmavit Alexand. IV. Constit. X. pag. 353.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Decanis, Archipresbyteris, & aliarum Ecclesiarum Praelatis, ad quos istae litterae pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Hisce Militibus concessum, ut semel in anno elemosinas colligant in Ecclesiis.

§.1. Cum dilectis filiis, Magistro, & Fratribus Militiae Hospitalis Sancti Lazari Hierosolymitani, fuerit a fel. record. Innocentio Papa Praedecessore nostro indultum, & a nobis postmodum confirmatum, ut semel in anno recipiantur in Ecclesiis ad elemosinas colligendas: quidam autem vestrum avaritiae ardore succensi, Confratrias suas Confraternitati illorum eadem die ipsorum adventu preponunt: & sic Fratres ipsi confusi, aut nihil exinde, aut modicum consequuntur.

§.2. Quia igitur hoc est indecens, & in contemptum Dei, Ecclesiaeque Romanae redundat; Praedecessoris ipsius vestigiis inhaerentes, Universalitati vestrae per Apostolica scripta manda-

mus, atque praecipimus, quatenus cum Fratres ipsi loca vestra pro elemosynis colligendis accesserint, benigne recipiatis, & honeste tractetis, eosdem ipsi Ecclesiis vestris admonere populum, & elemosynas quaerere permittatis, Confratrias quas facere potestis quotidie, ipsorum Confratriis, quae semel in anno fiunt, nullatenus praeponeatis, ne occasione illarum, elemosynae pauperum Christi depereant, & impediantur opera pietatis.

Mandatum, ut iis hoc exte- qui liceat.

§.3. De parochianis autem viris, qui domos illorum invadunt per violentiam, vel infringunt, aut indebitis molestiis opprimunt Fratres ipsos, & tam deposita, quam res decipiunt eorumdem, cum exinde querimoniam posterint coram vobis, tam districtam eis justitiam faciatis, & ita jura eorum defendere, & manutene- retis, quod ipsi ad vos pro defectu justitiae sepe recurrere non cogantur, & nos sollicitudinem, & obedientiam vestram debeamus merito commendare, vosque beneficiorum quae in Sancta domo illa fiunt, participes existatis.

Ab oppressio- nibus defendantur.

§.4. Praeterea, liberas, & absolutas personas, quae domum eorum in sanitate, vel infirmitate petent, libere, & sine molestia recipi permittatis ab eis, nec ipsos super hoc reciprocetis aliquatenus impedire.

Ad Hospitale alios recipere possint.

§.5. Illud etiam non mediocriter movet nos, nec modicum Ecclesiae derogat honestati, quod quidam vestrum contra institutiones Sanctorum Patrum in Bodonensi Concilio editas, Fratrum Militum, ac Donatorum ipsorum corpora, quum decedunt, nolunt sine pretio sepeliri. Unde quia tam prava exactio, & iniqua non est aliquatenus toleranda, in obedientia vobis virtute praecipimus, ut nullo modo a Fratribus, & personis praedictis, vel aliis, pro sepultura quidquam exigere, vel accipere, nisi ipsa spontanea decedentium liberalitas, vel parentum devotio vobis contulerit, attentetis: sed absque ullo pretio sepeliat corpora mortuorum, ut si quis ulterius hoc attentaverit, taliter advertatis in eum, quod familia non praesumat.

Sepebantur gratis.

§.6. Ad haec, praesentium vobis auctoritate praecipimus, ne ab eis contra tenorem privilegiorum Apostolicae Sedis, de omnibus fructibus terrae, quibus propria industria, aut expensis colunt, & laborant, ac etiam de nutrimentis animalium suorum, nec de ipsis animalibus decimas exigere praesumat.

Decimae ab eis non exigende.

§.7. Cum autem Oratoria, vel Coemeteria, secundum quod eis est beneficium privilegiorum Ecclesiae Romanae concessum, duxerint construenda, vos Fratres Archiepiscopi, & Episcopi eis, pro se, & familia sua tantum Oratoria orantium dedicare, ac Coemeterium benedicere procuretis, nec aliquis vestrum contra tenorem Privilegiorum ipsorum, id impedire audeat aliquatenus, vel turbare.

Coemeteria possint aedificare.

§.8. De cetero quoque, Fratres seu milites, ac Donatos militiae praefati Hospitalis in vestris Episcopatibus constitutos, qui Crucem, & divinum habitum deponant, & quod ac per illecebras simul, & vitiorum abrupta vagantur, & illos etiam, qui prioribus suis contumaces, & rebelles existunt, & bolinas detinent contra voluntatem ipsorum, moneatis instant, & pro officii vestri debito compellatis, ut habitum depositum reassumentes, in obedientia Praelatorum

Deponentes habitum coe- ceantur.

rum suorum devote, & humiliter perseverent, & bolinas, live alia officia per violentiam nullo modo detinere praesument. Quicumque autem mandatorum vestrorum extiterint contemptores, excommunicationis sententia eos compellatis; quam faciat usque ad satisfactionem, condignam inviolabiliter observari. Praeterea quicumque beneficia perolverint, annuatim eis de Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum auctoritate confisi, septimam partem injunctae sibi poenitentiae relaxamus.

Mortuos sepelire, & collectiones recipere possint.

§.9. Apostolica quoque auctoritate ob reverentiam ipsius Ven. Hospitalis sancimus, ut his qui eorum Fraternitatem asseruerint, si forsitan Ecclesiae, ad quas pertinent, a divinis officiis fuerint interdicti, ipsosque mori contigerit, sepulturam Ecclesiasticam non negetis, nisi excommunicatus, vel nominatim interdictus, aut etiam publicus usurarius fuerit tumultuans, deferre ad Ecclesias hujusmodi Hospitalis, & oblationes tam pro eis, quam pro aliis, qui in eorum Coemeteriis requiescunt exhibitis, sine aliquis iudicis praedicti retinere. Hoc etiam addito, ut receptiones Fraternitatis ejusdem, seu etiam collectarum, salvo jure dominorum suorum, sub B. Petri, & nostra protectione consistant.

Et sacris operari in locis interdictis sub jectis.

§.10. Adjicimus insuper, ut si eorumdem fratrum aliqui, qui ad eadem fraternitates milit fuerint, vel collectas, in quamlibet Civitatem, aut Castellum, vel vicum, aut alium locum de venerint, si forte locus ille fuerit divinis officiis interdictus, in eorum jucundo adventu semel aperta Ecclesia annuatim, excommunicatis, & nominatim interdictis exclusis, divina ibi officia celebrentur, salva in omnibus supra dictis declaratione Concilii Generalis.

Hec Constitutio publicanda.

§.11. Ad majorem quoque mercedem vestrae augmentum nihilominus, ut supra, mandando praecipimus, quatenus hanc nostram Constitutionem per Parochias vestras nunciari propriis litteris faciatis.

Cleri Hospitali servire possint.

§.12. Mandamus etiam, ut si qui de Clericis Ecclesiarum vestrarum, praedicti Hospitalis Fratribus cum licentia Praelati, & Capituli sui, sponte, ac gratis per annum, vel biennium si decreverint deservire, nequaquam impediantur.

Dat. die 27. Aprilis 1265. Pont. An. I.

Datum Perusii quinto Kalendas Maji Pontificatus nostri anno primo.

V. Declarationes Statutorum (quae Charta Charitatis appellantur) Ordinis Cisterciensis Monachorum Sancti Benedicti, aliaeque ordinationes pro ejus bono regimine.

Antiquas Ordinis hujus consuetudines confirmavit Lucius Papa III. Constit. XII. pag. 15. Ad fugitivos sui Ordinis recipiendos compelli non posse declaravit Innoc. III. Constit. XXVI. pag. 105. Omniaque eorum Privilegia rata habuit Honorius III. Constit. XXX. pag. 201. & a Decimarum solutione exempt Constit. LXXIII. pag. 238.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam,

Ordinis Cisterciensis encomium.

Parvus fons qui crevit in fluvium, & in lucem, Solemque conversus, in aquas plurimas redundavit, Cisterciens. est Ordo praelucidus, qui a sui ortus exordio parvus, & humi-

lis abiectione habitus, tenuitate substantiae humilitatis professione, ac numero professorum, sub fontis metaphora non indigne describitur, cui diversarum ille proprietatum conformitate conformis non immerito comparatur. Hic est enim fons hortorum irriguus, ceteras rigans Religiones, & Ordines, ac in ipsos exemplis salutaribus scaturizans. Hic est fons amoenus, varietate virtutum praeclarus, munditiae, puritate, pietate patens, indeficiens sanctitate. Horum... sic ex crescere meruit, ut fontis nomen excedens, fluvius censetur. Cujus processus laudabilis de virtute in virtutem, ut Deum Deorum in Sion videat gradiendo, universae Ecclesiae laetificat unitatem, in qua per meritum evidentiam, clarae lucis splendorem adeptus quasi stella matutina resplendens in medio nebulae Mundi hujus, & in ea splendidos emittens radios instar Solis, velut aqueductus de Paradiso progrediens, in aquas redundat plurimas, hortum plantationum suarum, coetus quidem claustrarium, quos produxit, aquis irrigans gratiarum, & vino spiritualis laetitiae fructus inebrians partus sui. Hujus siquidem Ordinis Sacra Religio, a suae institutionis auspiciis quasi deferta, & invia, utpote paucis adhuc initiata cultoribus, tandem honoris, & honestatis fructus parturiens, ramos suos, ramos quidem honoris, & gratiae, quasi terebinthus extendit, germinans generationes, & progenies germinavit. Ea propter letatur, & jubilat letabunda, & laudans exultat jam in multitudine numerosa spectabilis, quae olim quasi despicibilis in solitudine delitebat. Digne itaque hic Ordo dignissimus, dilectus, & praecelsum a Domino eidem psallit, & asserit cum Propheta, in terra deserta, & invia, sic in sancto tibi desiderio, & solido proposito religionis apparui, non ut me in habitu, vel ambitu ostentationis, tibi qui omnia vides, ostenderem; sed ut in humilitatis abiectione tuam viderem, & te misericorditer donante, perciperem gloriam, & virtutem. Vidit enim, & gavisus est, percepit, ut praemittitur multa fecunditatis gloriam; nihilominus in charitate fundatur. Primi namque ipsius Ordinis architecti, prima quasi ejusdem Ordinis fundamenti in charitate jecerunt, eundem Ordinem ad instar Sponsi coelestis, qui in speciosissima Sponsa sua charitatem, ut ipsa fatetur, quod in ea perseverantior fieret ordinavit, charitativis praecipis, & institutionibus ordinantes. Quibus Charitatis Charta nomen, nec immerito imponentes, per ipsam ad charitatis conversationem straverunt, iuxta Prophetae promissum. Ipsius Ordinis lapides ordinantes in illa, quid majoribus, quidve minoribus debeatur aptius, statuentes, ut secundum ejusdem Prophetae vaticinium, ipsius Ordinis agni juxta suum ordinem pascerentur.

Primum ejus fundamentum charitatis.

§.1. Licet autem Ordo praedictus ex charitatis ordinatione firmissimus, & ut castrorum acies ordinata terribilis, continue in spiritualis pugnae procinctu desudans, contra hostes spiritus pugnare didicerit, & ipsos etiam expugnare, adhuc tamen Sathan cribrum suum movere non desinit, sed ipsum movet, & excutit expectans, & expetens, ut excutiat filios excussorum. Adhuc Sifara Israelitas, falcatis eos curribus oppressus insequitur. Adhuc hostis antiquus peculiarem Domini populum (religiosus vide-

Discordia inter eos oritur circa non nulla regulae capita.

videlicet) Dominum contemplationis speculatione videntes, & specialiter in eius partem assumptos non cessat impetere, sed totis fatagit viribus, variis conatur insidiis, diversis in illos conatibus insilit, ut ipse a participio gaudii celestis exclusus, in eis jucunde habitantibus, unius moris in domo charitatem vulneret; unitatem separet, ipsosque separatos in ejusdem pugnae conflictu debiliores efficiat, & ab eis jucunditatem unanimitatis excludat; hoc ipsum insidiosum molitus in personas prefati Ordinis his diebus, inter ipsas super diversis articulis discordiarum excitata materia, litium satis seminibus, & jactis Seminariis jurgiorum.

Ad eam componendam in cumbis Clemens.

§.2. Nos autem ipsius Ordinis sanctitatem, & claram famam, cujus odor sicut agri pleni suavitas, cui Dominus benedixit, totam replet Ecclesiam, singulari zelantes affectu, ne vel ipsius sanctitas talibus nutaret insultibus, vel fame claritas detractorum linguis exposita turbaretur, sed singula in eodem ordine locum, ut pramittitur, decenter sortita retineant, sicque contra praeclari Sifarae impetus dimicetur, & ipsum facilius juxta Deborae canticum, stellae in suo cursu, & ordine manentes expugnent, principii putavimus obstitendum, exortam in eodem Ordine super articulis praedictis diffensionis materiam, vitatis litigiorum anfractibus, & exclusis Advocatorum tumultibus, salubris, & celeris subscriptae provisionis nostrae compendio decedentes, nunc antiqua ipsius Ordinis statuta interpretationis juvando remedio, nunc eadem Apostolica auctoritate firmando, nunc etiam quaedam nova de unanimi consensu Cisterciensis, & quatuor infrascriptorum primorum, ac aliorum Abbatum, & quamplurimum personarum ipsius Ordinis in nostra constitutarum, praesentia statuendo.

De gubernio Monasteriorum defuncto Abbate, donec alius eligatur Abbas.

§.3. Licet igitur contineatur in Charta praedicta, quod si qua domus ejusdem Ordinis Abbate proposito fuerit destituta, major Abbas, de cujus domo, domus illa exivit, ordinationis ejus habeat omnem curam, donec in ea Abbas alius eligatur: domui autem Cisterciensis, quia mater est omnium, dum proprio Abbate caruerit, quatuor primi Abbates scilicet de Firmitate, de Pontignaco, de Claravalle, & de Morimundo, provideant, & super eos sit cura domus illius, donec electus Abbas in ea fuerit, & statutus: hoc tamen ex uso, & consuetudine dicti Ordinis generali sic interpretandum duximus, ut videlicet administratione vacantis Monasterii remanere penes Conventum ejusdem, si qua forsitan emergerint difficulta, propter quae vel Cisterciensis, ad dictos primos quatuor, vel aliorum Monasteriorum Conventus ad suos Abbates duxerint recurrendum, Abbates ipsi curam, & diligentiam habeant in consilio, & auxilio postulantis, prout eorum requireret necessitas impendendis. Et licet administrationem penes singulorum Monasteriorum vacantium Conventus dixerimus secundum morem servatum hactenus remanere, sigillum tamen praedicti Monasterii Cisterciensis, eo vacante, Prior ipsius custodiat consignatum, & clausum, sicut hactenus fieri continevit. In aliis vero Monasteriis vacantibus sigilla eorum Abbates sigillis aliorum Abbatum signata teneant, & inclusa.

§.4. In Charta etiam hujusmodi contine-

tur, quod domo qualibet ejusdem Ordinis Abbate proprio, ut praedicitur destituta, electionis die praefixa etiam ex Abbatibus, si quos domus illa genuerit, advocetur, & consilio, ac voluntate Abbatis, Abbatem eligant Abbates, & Monachi domus illius. Ad electionem autem Cisterciensis, Abbatis praefixa, & praenotata die ad minus per quindecim dies, ex Abbatibus quorum domus de Cistercio exierunt, & ex aliis quos noverint praedicti Abbates, & Fratres Cisterciensis, idoneos, convocentur. Et congregati in nomine Domini Abbates, & Monachi Cisterciensis, Abbatem eligant. Super quo contentione orta, quod id non servabatur juxta ipsius Chartae tenorem; Nos attendentes quod quamvis ab antiquo per Abbates dicti Ordinis ita fuerit ordinatum, id tamen in desuetudinem abiit, & jam de communi consuetudine solum Monachi vacantis Monasterii vocem in electione Abbatis habere noscuntur, hujusmodi consuetudinem volumus, & praecipimus observari, eam laudabilem, & rationabilem judicantes, cum ad jus commune reduxerit, quod fuerat contra juris communis regulas constitutum, Ita quod ea, quae de vocandis aliquibus Abbatibus, quorum domus de Cistercio exierunt, quod quidem de Abbatibus hactenus est servatum, & caetera, quae de vocatione hujusmodi quoad Cisterciensis, necnon quoad alia ejusdem Ordinis Monasteria in Charta, ut praemittitur continentur, eadem tam in ipso Cisterciensis, quam in aliis Monasteriis inviolabiliter observentur. Licet enim praedicti sic vocandi vocem in electione non habeant; eorum tamen praesentia possit esse multipliciter fructuosa.

De hujusmodi Abbatum peragendis electionibus.

Abbas Cisterciensis etiam non confirmatus administrationem Monasterii suscipere potest.

§.5. Ceterum, quia circa electionem Abbatis praedicti Monasterii Cisterciensis, fuit ab aliquibus dubitatum, an possit ex usu aliquo tolerari, quod circa Cisterciensis electionem retroactis temporibus est obtentum, videlicet, ut Cisterciensis electus, si ejus electio fuerit in concordia celebrata, administrare valeat, etiam a nemine confirmatus, & sine confirmatione aliqua curam habeat animarum. Nos ad hujusmodi dubitationem in perpetuum amovendam, statuimus, ut in Monasterio Cisterciensis, celebrata electione concordia secundum morem hactenus observatum, electus praedicto modo concorditer eo ipso verus sit Abbas Cisterciensis, & administrandi licentiam, curamque animarum habeat, ac in omnibus pro vero Abbate perinde habeatur, ac si a Sede Apostolica confirmationis beneficium habuisset, a qua ipsum intelligi volumus, & statuimus confirmatum. Licet autem idem Abbas Cisterciensis praedicto modo auctoritate Apostolica confirmetur; nihil tamen deperat per hoc ejusdem Ordinis libertatis, quam circa electionem, & amotionem Abbatis ipsius idem Ordo dignoscitur habuisse, quamque ipsi Ordini manere volumus illibatam.

Forma electionum hactenus servata confirmatur.

§.6. Et quia praefatus Ordo in multa simplicitate fundatus, profecit laudabiliter in eadem, nos circa electiones in Monasteriis ejusdem Ordinis faciendas, sic personas ipsius Ordinis praecedere toleramus, sicut hactenus processerunt, necessitatem servando, solemnitates, seu formas contentas in generali Concilio eis de gratia remittentes.

§.7. Ordinamus autem quod in majoribus Ab-

Præmittenda electionibus.

Abbatibus generationem habentibus, cum vacaverint, quindecim dierum ad minus ad eligendum terminus assignetur. Et Prior Superior, ac Cellerarius vacantis Monasterii convenient de electoribus, quos idem Prior, postquam de ipsis convenierit, in Capitulo nominabit. Abbates vero, vel Visitatores nullum nominent electorem, nec electoribus praedicto modo creatis, simul, vel sigillatim aliquod dent preceptum, nisi quod in publico eis injungant arctius, ut secundum suas conscientias provideant vacanti Monasterio bona fide. Nec alicujus vacantis Monasterii Abbas sibi nominari postulet electores, antequam in Capitulo nominentur. Nec aliquem ex congregatis ad eligendum electoribus, ad se vocet, nec verbo, vel scripto, aut signo eis, vel eorum alicui, suam insinuet voluntatem, nec electioni clam, vel palam impedimentum aliquod inferat, per quod electorum impediatur libertatem. Electam quoque personam, si sufficiens, & idonea vacanti Monasterio fuerit, non refutet. Et qui contra fecerit graviter puniatur. Nec aliquam personam amoveat ab officio, vel de Monasterio ejiciat ipse vacatione durante.

De Capitulo Gen. quotannis celebrando, & Definitorum numeris.

§.8. Insuper statuimus, & ordinamus, quod in Ordine praedicto juxta morem laudabilem hactenus observatum, annis singulis generale Capitulum celebretur, in quo viginti quinque Definidores statuuntur, hoc modo. Abbas Cisterciensis, tanquam Pater primus nominet quatuor Definidores de generatione sua speciali, quos idoneos esse crediderit ad definitionis officium exercendum. Et exinde praedicti primi quatuor Abbates, scilicet quilibet eorum de generatione sua, quinque dicto Abbati Cisterciensi, seorsum, vel coram aliis nominabit. Ex quibus quinque Abbas Cisterciensis uno praetermissis quatuor eligat, quos sufficientes esse crediderit. Et sic viginti Definidores erunt suis quatuor cum caeteris numeratis. Quos & praedictos quatuor primos Abbates idem Abbas Cisterciensis in Capitulo die secunda Capituli nominabit, & Definidores insinuet, & ipse cum eis viginti quintus erit. Si quis vero ex praedictis quatuor primis Abbatibus, tunc non fuerit in hujusmodi Capitulo, idem Abbas Cisterciensis, de generatione absentis assumet quatuor Definidores, quos idoneos extimabit. Ut autem praedicti Cisterciensis, & quatuor primi Abbates Deum habentes pre oculis, odio & amore, ac personarum acceptio ne postpositis, bona fide procedant, eosque qui nunc sunt, & futuros in postremum ad haec fide liter observanda, sub attestatione divini iudicii, & in virtute obedientiae Apostolicae Sedi debite obligamus.

Statuta nonnulla.

§.9. Ordinantes, & statuantes quod littere missae Capitulo generali, personae infamiam continententes, legantur coram Definitoribus Ordinis praedicti.

§.10. Et quod Judices dati ab eodem Capitulo non subdelegent aliis vices suas.

§.11. Definidores quoque Capituli non revocentur praeter voluntatem Definitorum in loco residuum consueto.

§.12. Statuta de cetero facienda non obligent nisi in sequentis anni Capitulo confirmantur.

§.13. Et per Definidores nihil definiatur

prius in Capitulo non notatum. Stetur sententiae majoris partis eorum. Cumque ipsorum sententia in discordia venerit, Abbas Cisterciensis reputabitur pro duobus.

§.14. Definidores vero nominati protestabuntur in Capitulo stando per juramentum in verbo Sacerdotis, quod injunctum sibi ministerium ad honorem Dei, & utilitatem dicti Ordinis fideliter exequentur.

§.15. Hoc etiam ipse Abbas Cisterciensis, sedendo facere teneatur.

§.16. De notandis autem his, quae contra memoratum Abbatem Cisterciensis dicta fuerint in Capitulo, ita fiat sicut in casu consimili de alio notaretur.

§.17. Eleemosynae vero, quae mittuntur Capitulo generali, recipiantur per duos Abbates, quorum unus per eundem Abbatem Cisterciensis, & alius per praedictos primos quatuor Abbates ponantur de cetero alternatim, ita quod quilibet de ipsis illum ponat secundum suum ordinem vice sua.

§.18. Denique ne in Ordine praedicto aliqua possint spinae subcrefcere vitiorum, praecipimus praedictum Cisterciensis Monasterium ab eisdem primis quatuor Abbatibus annis singulis visitari. Et, nisi de alio die Abbas Cisterciensis cum eis convenierit, in Festo B. Mariae Magdalenae fiat hujusmodi visitatio annuatim. Nec dicto Abbati Cisterciensis diem mutare condiclam sine causa rationabili, & urgente, quam si ei supervenerit, intimet eisdem primis quatuor Abbatibus in tempore opportuno, per se, vel per nuncium, cum quo idem Abbates de die subroganda tractare valeant, & etiam convenire. Qui si cum nuncio concordare nequeverint, ipsimet idem statuunt, sive terminum competentem, & eidem Abbati Cisterciensi per eundem nuncium, vel alium intiment, prout viderint expedire. Quae omnia dicti primi quatuor Abbates bona fide, & absque aliqua captione facere teneantur. Sane cum praedicti quatuor Abbates Cisterciensis visitabunt, Abbates, & Monachi socii Visitatorum ipsorum in proclamationibus faciendis, tam in Capitulo Monachorum, quam etiam Conventuum, vocem liberam habeant licet aliquando prout feretur eis fuerit denegata.

De Visitacione Monasterii Cisterciensis.

§.19. Si quid autem in persona Abbatis, vel in aliis, in eodem Monasterio crediderint reformandum, id eidem Abbati suggerant, hoc est cum reverentia, & honestate dicant, ac eum benigne moneant, & hortentur, ut id emendet in se, vel in aliis faciat emendari. Quod si facere forte noluerit insolenter, vel distulerit negligenter, fervetur quod in eadem Charitatis Charta continetur expresse. Videlicet, ut iidem quatuor primi Abbates, sub caeterorum Abbatum nomine usque quater, ut corrigatur ipse, & alios corrigere curet, admonent; & caetera, quae de aliis Abbatibus in eadem Charta dicuntur, si incorrigibiles apparuerint, circa eum studiose adimpleant. Excepto quod si sponte cedere noluerit, nec deponere, nec contumaci dicere anathema poterunt, donec aut in generali Capitulo, aut si illud jam visum fuerit expectari non posse, in Conventu alio, convocatis Abbatibus, qui de Cistercio exierunt, & aliquibus aliorum, virum inutilem ab officio suo deponant.

Correctione Abbatis, & Monachorum.

Con-

Conventum autem alium intelligimus eorumdem Abbatum concordem reditum ad processum hujusmodi faciendum in aliqua eisdem Ordinis Abbatia. Eo, circa punitionem Cisterciensium. Abbatis moderamine adhibendo, quod circa Abbates alios inferius est statutum.

Visitationibus Monasteriorum quid sit prestandum.

§.20. Ne vero Visitatores Monasteriis, ad quæ causa visitationis acceperint, nimium onerosi existant, statuimus, & ordinamus, quod majores Abbates cum visitaverint, decem electionibus sint contenti. Monachi vero qui ad visitandum mittuntur, cum Abbate sibi associato senarium electionum numerum non excedant. Qui autem aliter ex aliqua causa fecerit, predictum numerum excedendo, veniam inde petat in sequenti Capitulo generali. Abbatibus vero, vel Visitatoribus cum ad aliquod Monasterium visitandum acceperint, in locis, dumtaxat tutis, & temporibus pacatis, nullus de Monasterio ipso occurrere, vel post visitationem eos deducere teneatur. Nullus insuper Abbas, vel etiam Visitator, in Cellariis, & Domibus, in Castro, & Villis, non habentibus rura, & vineas, ex quibus possit hospitalitas exhiberi, sibi provideri possulet, vel occurrere. Nec aliquis teneatur ibidem transentibus occurrere, vel in aliquo providere. Visitatoribus quoque, seu aliis personis predicti Ordinis, numquam plus quam duæ pitantie piscium ministrentur, nec de pluribus præsumat comedere, cui forte fuerit ministratum. Carnibus, nisi forsan in casu secundum regulam concessio, exclusis omnino, & ipsarum esu penitus interdicto, & tunc, ille solummodo comedat, quem hujusmodi casus attinget.

Quando Officiales removere possunt.

§.21. Abbates, & Visitatores in visitationibus Officiales amovere poterunt, quos ex certis causis noverint amovendos. Ita tamen quod causas depositionum, vel amotionum Abbatis proprio, vel Priori, aut Locumtenenti, si Abbas forte defuerit, prius ostendant. Quod si proprius Abbas, vel Prior accusatum apud Abbates, vel Visitatores sufficienter excusare poterit, de plano sine strepitu, & in ipsa visitatione Abbates, & Visitatores benigne hujusmodi excusationes admittant.

De remotione a Monasterio aliquo.

§.22. Nullus vero Monachus, vel Conversus emittatur ad aliam domum, cujus culpa sine gravi damno, vel scandalo in domo propria poterit emendari, & qui emittendi fuerint, de quatuor, aut quinque seniorum domus consilio emittantur. Quicumque vero aliquem aliter emiserint, omni sexta feria jejunent in pane, & aqua, donec emissus fuerit revocatus, vel emittens fuerit in certo, & firmo proposito revocandi eundem.

De privatum suggestis non procedendum ad punitionem.

§.23. Et licet Abbates, seu Visitatores deputati ab eis, secundum formam predicti Ordinis, audire possint statum domorum, & personarum in visitationibus publice, vel privatim: tamen super his, quæ sibi privatim suggesta fuerint, non procedant ad punitionem personarum, nisi prius coram accusato in præsentia quatuor, aut quinque seniorum domus publicata fuerint in secreto. Et tunc de plano, & sine strepitu videant si sint vera, & si super eis ad punitionem fuerit procedendum.

§.24. Porro ut Visitatio in charitate procedat, nulla de cætero in Ordine præfato exactio,

Visitatores nihil recipiant nisi in regionibus remotis.

subventio, vel collecta (salvo statuto in eadem charta charitatis contento) petatur, vel fiat, a quocumque Abbate, vel Visitatore, sive sit Abbas, sive sit Monachus, nec aliquis recipere donum suspectum attentet. Illi tamen qui mittentur, vel ibunt ad Regiones remotas gratia visitandi, poterunt moderate necessaria recipere ab illis, qui eis ex charitate, ac mera liberalitate, & sine sui gravamine voluerint subvenire. Qui vero contra hæc aliquid recipere præsumperint, graviter puniantur.

Visitatio intra triduum complenda.

§.25. Sane Visitatores visitationes suas ultra triduum continuum non protelent. Quod si ex justa, & manifesta causa aliter facere compellantur, causam hujusmodi teneantur intimare sequenti Capitulo generali.

Abbatum depositiones Capitulo sequenti referenda.

§.26. Cæterum ut circa depositiones Abbatum, via maliciis præcludatur, statuimus, ut quicumque Abbatem aliquem deposuerit, causam depositionis, & processum habitum circa ipsam, per litteras suo, & Abbatum, qui depositioni eidem interfuerint, sigillis signatas, in sequenti Capitulo generali, nullo etiam requirente, vel proclamante, insinuare, ac exponere teneatur. Dicti etiam Abbates si præfentes fuerint, processum depositionis ejusdem, & an de consilio eorum sic fuerit processum exponant, & tunc generale Capitulum, utrum depositio justa, vel injusta fuerit, judicabit. Quod si predicti Abbates præfentes non fuerint, hoc ipsum per suas patentes litteras generali Capitulo explicite attestentur. Et omnes predicti supra suas conscientias hoc facere teneantur.

Causæ quibus aliquis Abbas deponi debeat.

§.27. Et ut in Abbatibus predicti Ordinis subtrahatur materia delinquendi, nec ipsi conqueri valeant, per eorum Abbates se indebitore gravatos, statuimus, & ordinamus, quod Abbas subiectum sibi Abbatem deponere debeat pro causis dumtaxat inferius annotatis; videlicet pro hæresi; pro simonia manifesta; pro immunditia carnali; pro dilatione sui Monasterii, enormiter alienando, vel dissipando bona; pro furto, homicidio, gravi sortilegio, solemniperjurio, pro conspiratione, & si falsarius fuerit litterarum Summi Pontificis, vel Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, Principum, Episcoporum, vel Abbatum Ordinis supradicti; & si contra communia instituta ipsius Ordinis privilegia impetraverit, vel retinuerit, aut uti præsumperit impetratis. In aliis autem casibus superius non expressis, injungat ei Abbas, vel Visitator, ut veniam petat in sequenti Capitulo generali ad arbitrium ipsius Capituli per depositionem, vel aliter puniendus.

Deponens injuste poenitentiam subiacet &c.

§.28. Depositus autem a regimine Abbatie si sententia depositionis suæ apparuerit injusta, ex ordine, & ex causa restituatur per generale Capitulum, & deponens ibidem recipiat talionem. Si vero circa hujusmodi depositionis sententias in modo tantum, vel in ordine sit erratum, causa depositionis legitima existente, tunc non restituatur depositus, & deponens circa depositionem ad arbitrium dicti generalis Capituli puniatur; In casibus quoque, in quibus peracta poenitentia infamia remanet, depositus ineligibilis sit omnino, in illis, in quibus post peractam poenitentiam nulla infamia remanet, postquam impositam poenitentiam peregerit, eligibilis habeatur.

§.29. Et

Nullus Ordinem potest obligare.

Hæc Statuta annis singulis recitanda.

Dat. die 9. Junii 1265. Pont. Anli.

§.29. Et quia per obligationes ipsius Ordinis multa posset idem Ordo incurrere detrimenta, statuimus, & ordinamus, & providemus, quod nullus predictum Ordinem valeat obligare.

§.30. Præmissa igitur, quæ pro utilitate, honore, ac statu prospero dicti Ordinis duximus statuenda, univèrsa, & singula in perpetuum, ab universis personis ipsius Ordinis inviolabiliter observari præcipimus, & ne tradantur oblivioni, vel neglectui, habeantur in generali Capitulo annis singulis recitari.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c. Datum Perusii quinto Idus Junii, Pontificatus nostri, anno primo.

VI.

De auctoritate, & facultatibus Ministri Generalis, & aliorum Prælatorum Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci, nonnullisque gratiis, & privilegiis ejusdem Ordinis.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris, ac universis Fratribus Ordinis Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Virtute conspicuos sacri vestri Ordinis professores, qui contemplationi cœlestium ferventer invigilant, & pie vite studio sine intermissione desudant, decet per Apostolicæ circumspectionis auxilium sic provide dirigi, & sollicitè confoveri, ut alicujus prætextu calumniæ nullum internæ pacis exidium, nullumque religiosi status perferant detrimentum, sed in his robor, & vigorem habeant, per quæ cultum divini nominis devotis, & quietis mentibus invalescant.

Minister Generalis electus continuo curam suscipit Ordinis. Vide Concil. Trident. sess. 25. cap. 6.

§.1. Hinc est, quod, quum sicut nobis exponere curastis, tu fili Generalis Minister, & Prædecessores tui, juxta ejusdem Ordinis consuetudinem observatam hæcenus, & a Sede Apostolica toleratam, statim postquam electi secundum predicti Regulam, & Constitutiones Ordinis extitistis, fratrum ipsius curam gesseritis, ministerii officium plene, ac libere in omnibus exerceretis, iidemque Fratres vobis devote, & humiliter obedierint, ac intenderint reverenter, & in eadem Regula sit expressum, ut Generalis Minister, qui pro tempore fuerit, a ministerii officio amoveri valeat, Provincialibus Ministris, & Custodibus in generali Capitulo congregatis; Nos volentes ambiguitatis scrupulum in hac parte de vestris cordibus amputare, ac Ordinem ipsum a Sede approbatum eadem, honestate floridum, præclarum scientia, & virtute fecundum, privilegio Apostolicæ gratiæ attollere singulari, vestris supplicationibus inclinati, devotioni vestræ, ut successores tui filii Generalis Magister, qui erunt pro tempore, statim postquam electi secundum Regulam, & Constitutiones fuerint supradictas, eo ipso veri ejusdem Ordinis Generales Ministri effecti curam animarum Fratrum ipsius Ordinis plene habeant, & libere gerant, ipsosque Bull. Rom. Tom. III.

Removeri potest a Definitores, & Custodibus.

Fratres auctoritate propria ligare, ac solvere, nec non in eodem Ordine agere valeant, quæ ipsi Ministri, & Definitores ad hæc electi juxta prædictas Constitutiones eidem Ordini, & Fratribus secundum Deum viderint expedire, aliasque possint officium ministerii licite in omnibus exercere. Iidemque Fratres tibi Generali Ministro, & successoribus ipsis, devote, ac humiliter obediant, & intendant.

§.2. Et præfati successores, & tu Generalis Minister a Provincialibus Ministris, & Custodibus secundum Regulam, & Constitutiones ipsius Ordinis absolvi, & amoveri possitis, auctoritate Apostolica indulgemus, ratum habentes, & firmum quicquid super præmissis parte Generalis Minister, dictosque prædecessores Fratres, & Definitores factum, & observatum est hæcenus, concessa tibi exequendi officium ministerii, quoad præmissa omnia, & alia, libera facultate.

Vocalibus longe distantibus tempus non currit.

§.3. In electionibus quoque Generalis, & Provincialium Ministrorum ipsius Ordinis, Fratribus, qui debent electionem hujusmodi celebrare, quum eos frequenter de remotis partibus oporteat convenire, tempus super hoc a jure statutum non currat, nec ipsi in hac parte juris hujusmodi regulis coarctentur.

Custodes, & Guardiani instituti statim capiant administrationem.

§.4. Custodes vero, & Guardiani, qui secundum statuta ejusdem Ordinis aliter quam per electionem instituuntur, post ipsam institutionem, seu provisionem de ipsis factam, curam animarum Fratrum sibi subditorum ipsius Ordinis habeant, ipsosque ligare, ac solvere possint, juxta ipsius Ordinis instituta.

Lectores ubique legunt exceptis studiis generis.

§.5. Fratres autem de Ordine vestro, quos secundum institutiones ipsius Ordinis Conventibus vestris deputandos duxeritis in lectores, sine cujusquam alterius licentia libere in domibus predicti Ordinis legere, ac docere valeant in theologica facultate (illis locis exceptis, in quibus viget studium generale) ac etiam quilibet in facultate ipsa docturus solemniter incipere consuevit.

Predicatore a quibus examinandi.

§.6. Et quia prohibente Regula vestra nulli Fratrum Minorum est licitum populo prædicare, nisi a generali Ministro vestri Ordinis examinatus, & approbatus fuerit, & sibi prædicationis officium ab ipso concessum; Nos predictorum Fratrum laboribus, & periculosis discursibus evitandis, necnon ut animarum salus possit inde facilius provenire, super prohibitione hujusmodi opportuna provisionis remedium apponentes, ut singuli Provinciales Ministri in suis Provinciis cum Definitores, & Provincialibus Capitulis congregatis, Fratres in sacra pagina eruditos examinare, & approbare, & eis officium prædicationis Deum habendo præ oculis committere valeant (sicut ex forma Regulæ Minister poterat Generalis) plenam auctoritate præsentium concedimus facultatem.

Fratres a quolibet Episcopo factis initiandi.

§.7. Et quia ejusdem Ordinis Fratres de locis ad loca ipsius Ordinis sæpius transmittuntur, propter quod stabilem, & perpetuam in certis, & determinatis ejusdem Ordinis domibus non faciunt mansionem: quia etiam bonos, & idoneos, ac approbatos a vobis Fratres facitis ad ordines promovendi, liceat vobis ordinandos Fratres ejusdem Ordinis quibuscumque malueritis Catholicis Pontificibus communionem, & gratiam.